

Puheenjohtaja 2014 Tapani Mörttinen, EETU ry

Vahvat vanhusneuvostot – loppuseminaari **26.3.2015, Sokos Hotel Presidentti, Helsinki**

Hyvät seminaarimme osallistujat, hyvät eläkeläiset ja ikääntyvän väestön ystävät

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n puolesta toivotan teidät kaikki tervetulleiksi tähän EETUn *Aktiivinen ja hyvinvoiva ikäihminen* -hankkeen ja *Vahvat vanhusneuvostot* -seminaarikiertueen loppuseminaariin. On todella ilo nähdä näin paljon ikääntyvän väestön hyväksi tehtävää kehittämistyötä osaavia, sitä arvostavia ja siitä kiinnostuneita tässä seminaarissamme, joka on Sitran ja EETUn ensimmäisen yhteistyöhankkeen arviointitilaisuus.

Käytän puheenvuoron EETUn tämän vuoden puheenjohtajaliiton Svenska pensionärsförbundet rf:n puheenjohtajan Ole Norrbackin puolesta, hänen ollessa estynyt muiden tehtävien vuoksi. Puhe on tekemäni ja vastaan siitä EETUn viime vuoden puheenjohtajan ominaisuudessa.

Mielenkiinto ikääntyvän väestön määrän kasvuun Suomessa alkoi kun huomattiin eläkkeelle jäävien elinikaodotteen kasvavan nopeasti. Tämä johti paitsi pelkoon eläkejärjestelmän kestävydestä, niin huoleen ikääntyvän väestön palvelujen riittävydestä elämän loppuvuosina. Osaratkaisuuina uhkakuviin syntyi vanhuspalvelulaki ja vanhusneuvostot, joiden pitäisi toimia jokaisessa kunnassa.

Suuri laiva kääntyy hitaasti ja kaikissa kunnissa ei vielä ole vanhusneuvostoa.

Monien vaiheiden jälkeen viime syksynä syntyi työmarkkinaosapuolten neuvottelema eläkeratkaisu helpottamaan paljon puhuttua kestävyysvajetta. Vielä puuttuu sote-uudistus jota tarvitaan selkeyttämään ja tehostamaan sosiaali- sekä terveystalouden tuotanto- ja kustannusrakenteita. Näin toivotaan saatavan säästöjä sekä turvattavan palvelujen tasavertainen saatavuus ja laatu.

Kaikkeen tähän kehitystyöhön on liittynyt paljon selvityksiä ja kokeiluja eri puolilla maata. Näissä selvityksissä on Sitra ollut aktiivisesti mukana. Erityisesti Turussa ja Tampereella on selvitystä tehty ansiokkaasti Sitran ja näiden kaupunkien yhteistyöllä. Näin on saatu aikaan merkittäviä kehittämishankkeita ja pystytty luomaan uusia hyviä käytäntöjä ikääntyvän väestön lisääntyviin palvelutarpeisiin.

Kuusi valtakunnallisesti toimivaa eläkeläisliittoa ovat jo kahdeksan vuotta takaperin käynnistäneet EETUn toiminnan liittojen yhteisenä etujärjestönä. Liitot ovat toimineet vuosikymmeniä eläkeläisten hyväksi jo ennen EETUn perustamista. Jokaisella liitolla on omat juurensa, oma historiansa ja toimintakulttuurinsa. Tavoitteet ovat kaikilla olleet eläkeläisten etujen valvonnassa, virkistystoiminnassa ja eläkeläisten kunnon ylläpitämisessä. Toiminta yhdistyksissä on myös hyvin samantyyppistä kaikilla liitoilla, samoin kuin jäsenkunnan ikärakenne. Vähitellen liitoissa huomattiin lisääntyvä yhteistyön tarve ja niin EETU syntyi ja alkoi kehittyä.

EETUn liittojen eläkeläisiä monin tavoitettava auttava ja yhteiskunnallisesti kattava toiminta vuosien

aikana on EETUn muodossa löytänyt varsin kustannustehokkaan yhteistoimintamallin. EETUn ajamat asiat ja tavoitteet ovat liittojen yhteisesti hyväksymiä ja päätökset tehdään konsensusperiaatteella. Yhteistoiminta on kaikkien liittojen mielestä ollut järkevää ja tehostanut eläkeläisten etujen ja oikeuksien valvontaa. Samalla eläkeläisten toiveet ja odotukset on pystytty selvittämään entistä kattavammin ja saattamaan ne päättäjien tietoisuuteen leveämmillä hartioilla.

Mielenkiintoista on havaita, että EETUn kuudella liitolla on käytännössä jokaisessa Suomen kunnassa paikallisyhdistys ja monissa kunnissa useita yhdistyksiä – sekä myös ruotsinkielinen toiminta oman liittonsa kautta. EETU on siis erittäin kattava ja siten erinomainen tuki vanhusneuvostojen toiminnalle. Eläkeläisliittojen piiriorganisaatioiden ansiosta myös maakuntatason yhteistoiminta eläkeläisiä koskevista asioista onnistuu EETUn avulla hyvin. Oli siis luonnollista, että Sitrassa havaittiin EETUn mahdollisuudet uusien, ikäihmisiä aktivoivien ja arvostavien palvelukäytäntöjen levittämisessä ja vanhusneuvostojen toiminnan kehittämisessä. Näin syntyi *Aktiivinen ja hyvinvoiva ikäihminen* -hanke ja *Vahvat vanhusneuvostot* -seminaarikiertue, jonka päätösseminaarissa nyt olemme.

Sitra-yhteistyön merkitys eläkeläisjärjestöille, myös muillekin kuin EETUn liitoille, on ollut erittäin suuri. Se toi julkisuutta ja arvostusta eläkeläisille ja heidän järjestöilleen. Se osoitti eläkeläisten merkityksen olevan paljon laajempi. Tähän saakka yleinen mielenkiinto on keskittynyt vain laitoshoidossa oleviin vanhuksiin. Tämä yhteistyö on avartanut siis näkökulmaa koko eläkeläistoimintaan ja eläkeläisväestöön. Eläkeläiset ovat aktiivisia yhteiskunnan jäseniä ja voimavara. Ikääntyminen ja vanhuus eivät ole sairaus joka paranisi makaamalla sängyssä.

Hankkeen mukana heräsi ajatus toisten eläkeläisten auttamiseen tähtäävän vapaaehtoistoiminnan lisäämiseen, perinteisen eläkeläisyhdistystoiminnan ohella. Ikääntyvälle väestölle tehdyt kyselyt osoittavat tähän olevan mielenkiintoa samoin kuin monella on jopa halukkuutta lyhytaikaiseen, voimien mahdollistamaan työntekoon.

Monipuolistuneen terveydenhoidon, kuntoutuksen ja terveellisempien elintapojen seurauksena kasvava elinaikaodote ja hyväkuntoisuus ovat lisäämässä eläkeläisten mahdollisuuksia ja haluja parempaan elämän laatuun. Siten eläkeläiset ovat yhä enemmän yhteiskunnan voimavara. Yhä useampi pystyy asumaan pidempään kotonaan, mutta se edellyttää myös kotona-asumisen palvelujen ja turvallisuuden parantamista. Omaishoidon tukea pitää lisätä koska se on edullista yhteiskunnalle. Näin Sitra-yhteistyön merkitys on ollut jo tähän mennessä suuri myös ikäihmisille, mutta sen merkitys korostuu kun tietoisuus uusista toimintamalleista lisääntyy. Uskon Sitran tukemien ja kehittämien hankkeiden tulevan laajaan käyttöön viimeistään sote-uudistuksen myötä.

EETU n puolesta kiitän teitä kaikkia osallistumisesta hankkeeseen ja seminaareihin sekä mielenkiinnosta vanhusneuvostoihin ja niiden toiminnan kehittämiseen. Erikoiskiitos kuuluu Sitralle ja sen aktiivisille toimijoille. Teidän osaamisenne ja usko hankkeen mahdollisuuksiin oli tärkeää. Kiitän myös hankkeen projektipäällikkö Jari Latvalahtea työstään seminaarikierroksen valmistelussa ja läpiviennissä. Tehtävä oli varmasti haasteellinen. Kiitos myös Turun ja Tampereen kaupunkien ikääntyvien ihmisten palvelujen kehittämisessä ja toteutuksessa mukana olleille erittäin asiantunteville ja osaaville henkilöille – oli ilo saada tutustua teihin.